

HET JUBILEUM VAN DUBOIS—REYMOND

Den 11^{den} Februari was het vijftig jaar geleden, dat aan de Berlijnsche academie een man promoveerde, die gedurende meer dan een gemiddelden menschen-leeftijd als een gelukkig beoefenaar der physiologie in gansch Europa hoog stond aangeschreven.

Reeds zijn dissertatie hield verband met wat het hoofddoel zijns levens worden zou: het ontwikkelen van de leer der dierlijke electriciteit; zij bevatte alles wat daaromtrent door vroegere schrijvers was meêgedeeld en had indirect haar ontstaan te danken aan ALEXANDER VON HUMBOLDT, die aan DUBOIS-REYMOND's promotor, JOHANNES MÜLLER, het werkje van MATTEUCCI: *Essai sur les phénomènes électriques* had gezonden. Latere onderzoekingen, waarbij NOBILI's stroom in den kikkvorsch zijn punt van uitgang was, brachten hem na jaren lang onvermoeid en met groote scherpzinnigheid te hebben gewerkt, tot het opstellen zijner leer van de dierlijke electriciteit, waardoor hij een reeds bijna geheel opgegeven, aan de physiologie grenzend gebied voorgoed voor deze heroverde.

EMIL DUBOIS-REYMOND werd te Berlijn geboren en heeft, op kleine tussenpoozen na, zijn gansche leven in zijn geboortestad doorgebracht. Toch was hij, zooals hij zelf zegt, van bijna zuiver Keltisch bloed en kreeg hij een half Fransche opvoeding. Zijn vader was uit Neurenberg afkomstig en had zich van een eenvoudig horlogemaker tot geheim regeeringsraad opgewerkt. Zijn moeder, een nazaat van den teekenaar CHŁODOWIECKI, stamde af van de te Berlijn tijdens de emigratie gevormde Fransche kolonie.

Slechts langs een omweg is DUBOIS-REYMOND gekomen tot de studie der geneeskunde; oorspronkelijk was hij een ijverig discipel van den filosoof en theoloog NEANDER; maar de geneesheer HALLMANN bekeerde hem tot zijn vak. Slechts één zijner leermeesters aan de universiteit is nog in leven: KARL WERDER, de aestheticus, die indertijd den jongeling, als professor in de filosofie, rondleidde in de doelpaden der logica. Dat hij adsisistent werd van JOHANNES MÜLLER was een gelukkig toeval; en de zoodanige moeten hem meer hebben geholpen, aangezien hij zelf alleen zijn vlijt zich als verdienste aanrekent, daaren-

tegen zijn wetenschappelijk leven beschouwt als een aaneenschakeling van gelukkige voorvallen.

»Mijn wetenschappelijke jeugd,» zoo drukt hij zich zelf uit, »viel in een tijd, waarin hier te Berlijn, nadat het gesternte der abstracte richting was verbleekt, een schaar uitstekende mannen werd aangetroffen. DOVE, MAGNUS, POGGENDORF en boven allen JOHANNES MÜLLER, die de vaan der echte natuurwetenschap hoog hielden. Het voordeel van hunne leering en omgang heb ik genoten, terwijl nog aan den hemel het bedenkelijk weerlichten der aftrekkende natuur-philosophie zich vertoonde. Het was toen nog vrij wat gemakkelijker dan nu, op het gebied van natuurwetenschap iets nieuws te leveren. De physiologie geleek o. a. veel op een uitgestrekt wereldddeel, waarvan geheele landen noch door door niemand in bezit waren genomen. Op eenige van die streken wees mij JOHANNES MÜLLER. Om hem heen verdrong zich in dien tijd een kring van uitstekende jongelieden, die ik trotsch ben allen mijne vrienden te mogen noemen. Hoe zou ik het kunnen vergeten hoe ik, als een of ander natuurkundig vraagstuk ons moeite gaf, den pelgrimstocht naar Potsdam aanvaarde en den compagnie-chirurg HERMANN HELMHOLTZ opzocht, om bij hem raad te halen, of hoe VIRCHOW of WILMS met een pas in *La Charité* afgezet been bij mij kwamen en mij het eerst door menschelijke zenuwen en spieren de magneetnaald deden afwijken. Hoe zou ik het kunnen vergeten, hoe BRÜCKE voor het eerst in mijn oog dat licht opmerkte, dat later tot HELMHOLTZ's uitvinding van den oogspiegel voeren zou.»

Het spreekt van zelf dat DUBOIS-REYMOND, nadat hij zooveel wetenschappelijks had voortgebracht, snel op de ladder der geleerden vorderde. Reeds in 1851 werd hij lid, in 1867 permanent secretaris van de Academie van Wetenschappen en in 1868, als opvolger van JOHANNES MÜLLER, gewoon hoogleeraar in de Physiologie aan de Berlijnsche universiteit. Sedert zijn zoowel uit zijn oud laboratorium — welken hoog klinkenden naam een halfdonkere gang droeg — als uit de prachtige zalen van het tegenwoordig Physiologisch Instituut, het schoonste der wereld, buiten en behalve duizenden physiologisch goed geschoolde artsen, de meeste van de hoogleeraren in de physiologie voortgekomen, die thans aan Duitsche hoogeschoolen werkzaam zijn; een prachtige reeks namen, die aan de beoefening dier wetenschap in het Duitsche vaderland een voortdurenden bloei waarborgt.

v. d. V.